

CM 29

SINAN — MEVCUT DEĞİL

HASEKİ SULTAN CAMİİ , MUSTAFA PAŞA KÖPRÜSÜ (SİLENGRAD)

KUBBELİ — YOK

TB (1-80)

TE (1-69)

TM -

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

(Kanuni Sultan Süleyman) Meriç üzerinde Mustafa Paşa köprüsü dolaylarında yapılmış olan Kevan-sarayı, camii, inareti de tamir ettirmiştir.

Joseph von Hammer, Osmanlı Tarihi (ceviri Mehmed Ata) (İstanbul, 1966) c. II., s. 58.

EVLİYA ÇELEBİ, C. III, S. 445-6

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

(Haseki Sultân Camii) yeni Mustafa
Paşa Köprüsü başında olub mimar
Sinan binasıdır.

hir dökülür. Papa Monte'nin dediğine göre Rumeli tarafından yalnız bir-
birine kavuşan bu üç nehir vardır. Bundan başka büyük su yoktur. Hat-
tâ Enez'den Gelibolu ve İzmir gemileri girip tâ Edirne'ye gelerek yana-
şırlar. Fakat suyu iyi değildir. Çünkü Demir madeninden gelir.

Saruhan Beyli tarafından yine doğuya giderek (Tatar Pazarcığı)'na
geldik. Bu evvelce anlatılmıştır. Paşa biraz rahatsız olduğu için burada
duruldu. Oradan yine doğuya giderek Filibe'ye gelip nazır Celeb Meh-
med Paşa'nın evinde üçgün kalarak zevk ve safâlar ettik. Oradan yine
doğuya yönelerek Papaz korusu denilen ağaçlıktan geçip Babaeski ad-
lı köye geldik. Filibe nahiyesinde muaf ve müsellim koru muhafızları
köyüdür. Üçyüz ev, bir câmî, yedi dükkân, Gürcü Mehmed kethüdânın
bir büyük hanı var. Buradan Kayalı ve Semizce köylerini geçip hanla-
rında çok az müddet kaldık. Sonra Semizce karşısında Altın çayırı de-
nilen çimenlikte oturduk. Bu yer Çerman toprağıdır. Doğrusu altın gibi
çayırdır. Oradan doğuya devam ederek Harmanlı kasabasına geldik.
Çerman sancağı nahiyesidir. 200 evli olup, bir câmii var. Kapısının üze-
rinde şu tarih vardır.

Sâliki didi o demde târih
Hâsılı câmii rüşendir bu

İmâret ve medreseli şirin bir câmidir. Elli üç ocaklı, müteaddit ha-
rem evli ve develikli büyük bir hanı var. Güney tarafında büyük Osman
baba tekkesi vardır. Buradan yine doğuya giderek (Çisr-i Mustafa Pa-
şa) kasabasına geldik.

Çisr-i Mustafa Paşa : Çerman sancağı toprağında, Meriç nehri ke-
narında yediyüz ev ve yedi mihrablî kasabadır. Köprü başındaki câmii
selâtin câmii gibi bir aydınlık câmidir. Kapısı üzerinde Kara Hisarî Ha-
san Celebi yazısı ile yazılı tarihi şudur : (El mescid üssise alet takvâ)
bu câmii'n imâret, çocuk mektebi, han ve hamamı, çarşı ve pazarı hep
has kurşunla örtülü olup Koca Mimar Sinan yapısıdır. Minaresi gayet
sanatlıdır. Meriç nehri üzerindeki oniki gözlü büyük köprü Koca Lala
Mustafa Paşa'nın hayratıdır. Rum diyarında meşhur olan sanatli köprü-
lerin biri de budur. Tarihi :

Bildi merhum Mustafa Paşa
Köprüdür fil hakika bu dünya
Geçti merhum dediler târih
(Köprüden geçti Mustafa Paşa)

Hattâ Süleyman Han Gâzi Budin seferine giderken «Lala hani köp-
rü yaptırmışsın, bize ihsan edersen geçip gazaya gidelim» deyince ihti-

yar fâni «Padişâhım Allah gazanı müyesser ede. Dönüşte geçin» deyince Süleyman Han o an köprüden sapıp atını Meriç nehrine vurup solak kulları yanında olduğu halde karşıya geçer ve kendi kendine şu beyti söyler :

Minnet ile kok kokma gülü al eline suseni
Geçme nâmerd köprüsünden ko agar su seni

Meğer o asırda Süleyman Han rikabında bütün peyker önce gidermiş. Allah'ın hikmeti o gün peyker hünkârın rikabında bulunmayıp hepsi köprüden geçmişler. Hünkâr solakların kendisi ile beraber sudan geçmesinden hoşlanıp onların rikabında gitmesini ferman eder. Sonra köprü sahibi Mustafa Paşa gözden düşüp Anadolu'da ve Gebze'de câmi ve imâret yapmakla ömrünü tüketmiştir. Allah rahmet eyleye...

Paşa efendimiz bu köprüden geçip, doğruca Edirne'ye gitti. Ben üç kölemlle güneye giderek Harman kalesine geldim.

Harman kalesi yâni Çerman sancağı : Edrone adlı kralın (Sermene) tarafından yaptırılmıştır. Ondandır galat olarak Çerman derler. Gâzî Hüdavendigâr zamanında yediyüz altmış sekiz tarihinde vezirlerden Timurtaş Paşa vasıtasıyla Rumlardan alınmıştır. Hâlâ Rumeli eyâletinde sancak tahtıdır. Bâzan bu sancağın askeri Özü eyâleti muhafızlığına memur olur. Kalesi Meriç nehrinin karşı tarafında bir bayır başında dört köşeden uzunca taş bina bir kaledir. İç il olduğundan lüzumlu şeyleri yoktur. Kalâ duvarlarının bazı yerleri bile harabtır. Yüzelli akçelik kazadır. Kadısına yılda beş kese geliri olur. Âyân ve eşrafı çoktur. Sipahi-kethüdâ -yeri, alay yenîçeri -başı ve yüzbaşısı, yenîçeri serdari, muhtesib ve bacdari, şehir subaşısı, şehir naibi ve kethüdâsı vardır.

Şehir düz ve geniş bir yerde olup bağlı ve bahçeli, sekiz mahallesi. sekizyüz kiremit örtülü evli olup, evlerinin pencereleri kuzeydeki sahraya bakar. Yeteri kadar câmi ve mescidi, dükkânları vardır. Çocuk mektebi dahi çoktur.

Buradan yine Meriç nehrinin karşı tarafında umumî yol üzerinde Hamza baba tekkesini ziyâret ederek Edirne şehri kalesine geldik.

Büyük ve güzel şehir Edirne : Burada Hz. Süleyman asrına kadar Misrayım evlâdından (Buhro) adlı hekim oturmuştur. Sonra İstanbul'un kurucusu Elina'nın kızı Makedona Edirne'yi mâmur etti.

Sonra Hz. İsâ asrında «Edrone» adlı kral bir kale yaptırıp kendi ismini vermiştir. Sonra Bulgar ve Sırp taifeleri eline, nihayet Hersek krallarına geçip öyle mâmur oldu ki, çevresi ancak dört günde dolaşılırdı. Sonra Sırpîlilar Rumlara galip gelip Kostantiniyye'nin dış kalesine, Siliv-